

AUTOR:	Mgr. Veronika Bajgarová	ZNAČKA:	VY_32_INOVACE_08_CJL_02
OBOR STUDIA:	Gastronomie, Cestovní ruch	ROČNÍK:	1., 3., 4.
PŘEDMĚT:	Český jazyk a literatura	VYTVOŘENO:	únor 2013
TEMATICKÝ OKRUH:	Literatura od starověku po romantismus		
NÁZEV:	Nejstarší světová literatura		
ANOTACE, METODICKÝ POKYN:	<p>Výukový materiál je vytvořen zejména pro žáky 1. ročníku dálkového nástavbového studia oboru Management v gastronomii. Žákům 3. a 4. ročníku oboru Cestovní ruch slouží k zopakování učiva a ověření úrovně osvojení poznatků daného tématu, a to formou samostatné práce. Soubor obsahuje výkladový materiál k tématu Nejstarší světová literatura, který je zpřístupněn žákům formou e-learningu.</p> <p>Žák se pod svým uživatelským jménem a heslem (jež mu je přiděleno) přihlásí do výukového prostředí http://moodle.ssss.cz. Pod názvem konkrétního vyučujícího a příslušného předmětu vyhledá nabídku kurzů, které mu jsou zpřístupněny.</p> <p>Zadaný kurz obsahuje materiál, jež má žák prostudovat. Učivo je doplněno obrázky, citacemi úryvků z literárních děl, v závěru jsou úkoly, které žák samostatně vypracuje. Kurz obsahuje opakovací test, který prověří získané vědomosti a znalosti. Jeho spuštění řídí konkrétní vyučující. Ten nastaví pravidla, za kterých je možné test absolvovat (prostředí, čas, četnost opakování, hodnocení).</p>		
ODKAZY A CITACE:	<p>http://commons.wikimedia.org/wiki/File:P46.jpg http://commons.wikimedia.org/wiki/File:WLM_-_roel1943_-_Koran.jpg?uselang=cs JOSEF KUBALÍK. Dějiny náboženství. Česká katolická charita. Přerov, 1988. ISBN 1989/84. POLÁŠKOVÁ, Taťána, Dagmar MILOTOVÁ a Zuzana DVOŘÁKOVÁ. Literatura: přehled středoškolského učiva. Třebíč: Petra Velanová, 2005. ISBN 80-902571-4-3.</p>		

Nejstarší památky světového písemnictví

K nejstarším literárním památkám patří:

- ◆ literatura sumerská,
- ◆ literatura hebrejská,
- ◆ literatura indická,
- ◆ literatura arabská,
- ◆ literatura antická (samostatná kapitola „Antická literatura I., II.“)

Literatura sumerská

- ◆ Literatura starověké Mezopotámie (Sumeru), Sumerové osídlili tuto oblast asi před 4000 lety př. n. l.
- ◆ Nejstarší **písmo** je tzv. **klínové**, psalo se na vypalované hliněné destičky.
- ◆ Nejstarší písemnou památkou sumerské literatury je ***Epos o Gilgamešovi***.
 - ◆ Epos pochází z doby asi 2000 př. n. l. (objeven v 19. století).
 - ◆ Hrdinou je sumerský vládce města Uruk, Gilgameš, který po smrti svého přítele (Enkidua) touží najít tajemství věčného života - rostlinu nesmrtelnosti. Na své pouti prožívá různá dobrodružství, rostlinu nakonec najde, ale vzápětí o ni přijde.
 - ◆ Vrací se zpátky a vidí obrovské hradby svého města, tehdy pochopí, že jedině činem, který přetrvá, se může člověk stát nesmrtelný.
 - ◆ V díle se objevují zmínky o potopě světa (obraz potopy světa se později objevuje v Bibli).

Hebrejská literatura

- ◆ Staré hebrejské písemnictví obohatilo světovou kulturu o soubor slovesných památek zvaných "**Písmo svaté**" neboli **Bible**.
- ◆ Texty vznikaly od 12. století př. n. l. v hebrejštině a v aramejštině.
- ◆ Původně šlo o hebrejsky psané náboženské texty, jež tvořily základ židovského náboženství a které křesťanství označilo jako Starý zákon a učinilo jej součástí křesťanské Bible.
- ◆ Bible se tedy dnes dělí na dvě části – **Starý zákon a Nový zákon**.
- ◆ O Bibli více: <http://www.online-bible.cz/>.

Starý zákon (dále SZ)

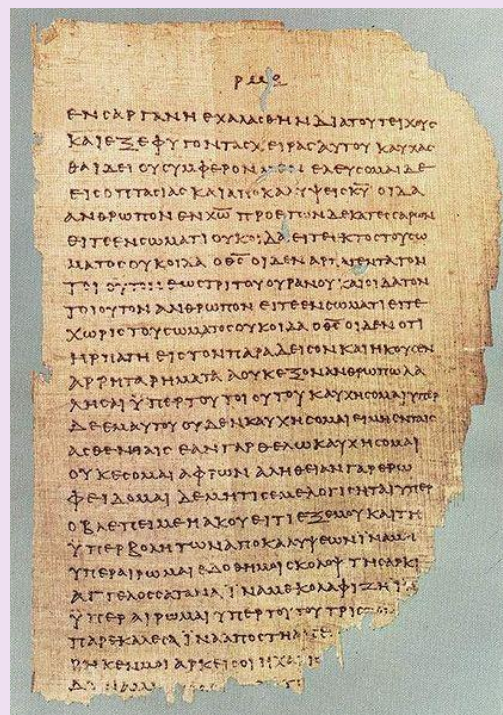
- ◆ Texty byly hebrejsky sepsány až v 1. století př. n. l.
- ◆ Nejstarší část SZ tvoří tzv. **Tóra** (v hebrejštině - zákon), nebo také **Pentateuch** (z řečtiny), česky **Pět knih Mojžíšových**. Knihy se nazývají: Genesis, Exodus, Deuteronomium, Leviticus, Numeri. Obsahují různorodé texty, např. kniha Genesis vypráví o stvoření světa a člověka – Adama a Evy, prvním hříchu, zavraždění Ábela bratrem Kainem, potopě světa, stavění Babylonské věže; druhá kniha nás seznamuje s Mojžíšem, který vyvedl izraelský lid z egyptského zajetí a kterému Bůh svěřil na hoře Sinaj Desatero božích přikázání.
- ◆ Součástí SZ jsou např. také Knihy soudců (obsahují příběh o Samsonovi a Dalile), Knihy královské (zobrazují dějiny židovského národa za panování tří vládců Saula, Davida a Šalamouna) a další.
- ◆ Velkou pozornost věnuje SZ činnosti proroků, kteří hlásali nápravu mravů a brojili proti útlaku a předpovídali příchod Mesiáše (Vykupitele).
- ◆ Nejstarší překlad Starého zákona do řečtiny – Septuaginta – pochází z první poloviny 1. st. n. l., nejstarší staroslověnský překlad částí Bible je dílem Cyrila a Metoděje (texty překládány z latinské verze SZ, zvaného Vulgáta).

Nový zákon (dále NZ)

- ◆ Tvoří křesťanskou část bible.
- ◆ Obsahuje 4 evangelia – Ev. sv. Matouše, sv. Marka, sv. Lukáše a sv. Jana (evangelium – v překladu znamená dobrá zpráva), což jsou vyprávění o Kristově životě.
- ◆ Další částí je kniha O skutcích apoštolů, vypráví o šíření víry Petrem a Pavlem.
- ◆ dále epištoly (= listy apoštolů věřícím) – obsahují výklady Ježíšova učení a jsou určeny věřícím.
- ◆ poslední částí Nového zákona je Zjevení sv. Jana, spis o konci světa a o posledním soudu, někdy nazýván jako Apokalypsa.
- ◆ Nový zákon byl napsán lidovou řečtinou, vznikl během 2. století n. l.

Obr. Papyrový zlomek Nového zákona

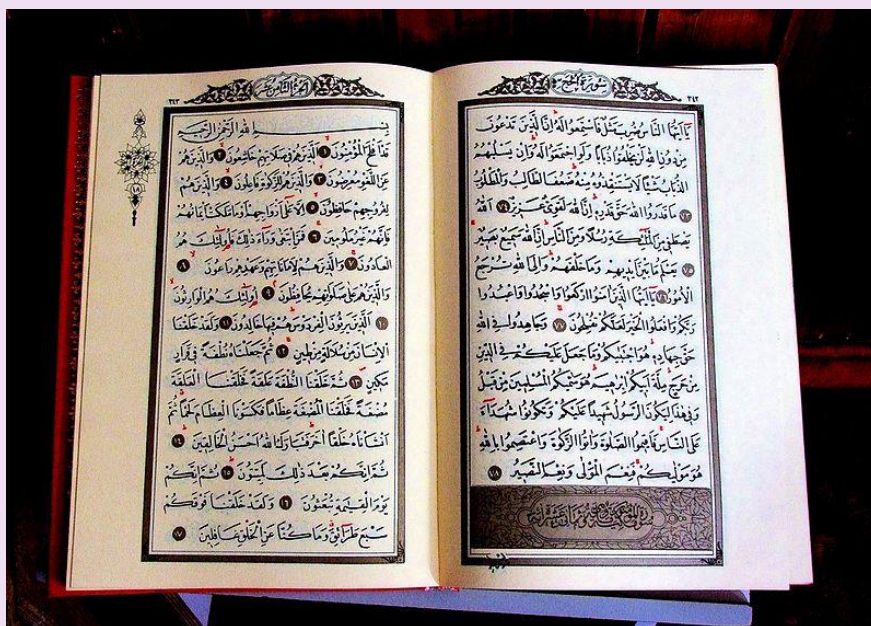
(2Kor 11,33–12,9, kolem roku 200)

Arabská literatura

Nejvýznamnější knihou arabské literatury je **Korán**.

- ◆ Je to posvátná kniha všech muslimů, stoupenců a vyznavačů islámu (arabského náboženství).
- ◆ Autorem byl **Mohamed**, který tvrdil, že Korán nepocházel od něj, ale že mu je diktoval sám archanděl Gabriel a ten Korán obdržel přímo od Alláha.
- ◆ Narodil se v Mekce asi 570 n. l., v dětství osiřel (ujal se ho strýc) a v dospělosti velmi těžce nesl společenské rozdíly mezi bohatými a chudými, ve svých 25 letech si vzal o 15 let starší bohatou vdovu.
- ◆ Roku 622 n. l. tajně odchází do Mediny, kde kázal svou víru, poté dobyl Mekku a vybudoval zde islámskou svatyni.

Obr. Korán

- ◆ Korán byl sepsán roku 653 n. l. (do té doby ústně vykládán).
- ◆ Obsahuje konkrétní pravidla, příkazy, zákazy a někdy dokonce i tresty za porušení těchto pravidel. Je tedy muslimy považován za základ *šarii*, islámského práva (v islámu není rozlišováno mezi náboženstvím a právem).

- ◆ Arabská verze Koránu se nesmí překládat, překlad není považován za Korán, přesto existují překlady.
- ◆ Život muslima určovalo (a určuje) 5 rituálních povinností:
 - ◆ víra („Není žádného boha kromě Alláha a Mohamed je jeho prorokem“ – po vyslovení se stáváš muslimem),
 - ◆ modlitba (5x denně, a to v pevném čase, který určuje muazín – vyvolávač modliteb z minaretu, modlí se směrem k Mekce, dnes již moderní způsoby komunikace, např. rozhlas),
 - ◆ almužna (kterou vybírá stát a užívá ji na podporu těch, kteří jsou na ni odkázáni),
 - ◆ půst (v období ramadánu musí během slunečního svitu muslim držet půst, jíst před východem a po západu slunce),
 - ◆ pouť (alespoň jednou za život vykonat svatou pouť do Mekky).
- ◆ Jedním ze základních rozdílů mezi Koránem a Biblí je postoj k válce. Mohamed vyzval své přívržence šířit islám ohněm i mečem. Naopak Kristus kázal život v míru, bez násilí („Ty po mně kamenem, já po Tobě chlebem.“).
- ◆ Více informací o Koránu <http://www.koranoislamu.cz/>.

Indická literatura

- ◆ Nejvýznamnější jsou eposy "**Mahábhárata**" a "**Rámájana**"; soubory mýtů, pověstí, lidových vyprávění a nábožensko - filosofických pojednání zasazených do hrdinských eposů.
- ◆ Vznikaly také posvátné knihy - **védy** (psány ve starém indickém jazyce zvaném sánškrť), obsahovaly představy o světě a vesmíru, jedny z nejstarších textů mezi indoevropskými národy.

Úkoly

1. Přečtěte si z čítanky (Sochrová, Marie: Čítanka I. k Literatuře v kostce. Havlíčkův Brod, Fragment 2007.) **ukázkou na str. 24-25 z Bible – Starého zákona, Kniha Mojžíšova první (Genesis).** Vypracujte následující úkoly.

- a) Uved'te, za kolik dní Bůh stvořil Zemi.
- b) Popište, co každý den vykonal.
- c) Kdy (který den) stvořil Bůh člověka?

2. Zopakujte si pojmy (z kapitoly Literární pojmy): **epos, epika, lyrika.**

Test 02 – Nejstarší světová literatura (10 otázek)

Úloha 1

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vlajčkou

 [Upravit úlohu](#)

Posvátná kniha muslimů (vyznavačů islámu) se nazývá:

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. Korán
- ☐ b. Rámájana
- ☐ c. Tóra
- ☐ d. Bible

Úloha 2

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vlajčkou

 [Upravit úlohu](#)

Po čem touží Gilgameš, vládce města Uruku, po smrti svého přítele?

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. Touží zemřít.
- ☐ b. Touží se oženit.
- ☐ c. Po nápoji nesmrtelnosti.
- ☐ d. Po rostlině nesmrtelnosti.

Úloha 3

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vlajčkou

 [Upravit úlohu](#)

Nový zákon byl sepsán v jazyce řeckém.

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ Pravda
- ☐ Nepravda

Úloha 4

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vlajčkou

 [Upravit úlohu](#)

Epos o Gilgamešovi pochází z doby:

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. 4 000 let př. n. l.
- ☐ b. 3 000 let př. n. l.
- ☐ c. 1 000 př. n. l.
- ☐ d. 2 000 př. n. l.

Úloha 5

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vlajčkou

 [Upravit úlohu](#)

K povinnostem každého muslima patří vykonat 5 krát za život pouť do Mekky.

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ Pravda
- ☐ Nepravda

Úloha 6

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vlajčkou

 [Upravit úlohu](#)

Mezi nejznámější indické eposy patří Mahábhárata a Rámájana.

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ Pravda
- ☐ Nepravda

Úloha 7

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vlajčkou

 [Upravit úlohu](#)

Nejstarší částí Starého zákona je tzv. Pentateuch, který obsahuje:

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. 4 knihy Mojžíšovy
- ☐ b. 6 knih Mojžíšových
- ☐ c. Tři knihy Mojžíšovy
- ☐ d. 5 knih Mojžíšových

Úloha 8

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vlajčkou

 [Upravit úlohu](#)

Které dílo pojednává o životě a učení Ježíše Krista?

Odpověď:

Úloha 6

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vlajčkou

 [Upravit úlohu](#)

K názvu díla přiřadte jazyk, ve kterém bylo dílo sepsáno.

Korán

Tóra

Úloha 10

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vlajčkou

 [Upravit úlohu](#)

Každý muslim se musí 5 krát denně modlit.

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ Pravda
- ☐ Nepravda